

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

גיליון 557 | ו' חשון תשע"ב | 3.11.11 | משוגר למנויים בלבד | kav1@bezeqint.net | www.kav-lahinuch.co.il | פקס 03-6354490 | טל 03-6354484 | מו"ל ועורכת: סיגל בן ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: היסמין 1 רמת אפעל | 03-6354484

מסתמן; גם לחלק ממקצועות הטכנולוגיה ומדעי הרוח יוענק בונוס מירבי בקבלה לאוניברסיטאות

להגדיל את רשימת המקצועות שלהם יוענק הבונוס המרבי, ויכללו בה מקצועות טכנולוגיים ומדעיים נוספים. כמו כן, גם לחלק ממקצועות מדעי הרוח יוענק הבונוס, בתנאי שתלמיד שלמד אחד מהם נבחן גם במקצוע מדעי הרוח השייך לרשימת מקצועות הליבה. כך, לדוגמה, יוענק הבונוס לתלמיד שנבחן ברמת חמש יחידות לימוד בתיאטרון או מוזיקה, אם נבחן ברמה זו גם בספרות. נכון לכתובת שורות אלו, לא חושפים במשה"ח לאלו מקצועות בדיוק יינתן הבונוס, וממתינים להחלטת ור"ה. מהמשרד נמסר: "בקשות המשרד בנושא הרחבת המקצועות למתן בונוסים הוצגו בפני נציגי ור"ה. הבקשות תדונה בישיבה הקרובה של הוועדה הרלוונטית בור"ה".

מנכ"ל אורט ישראל, צבי פלג, מביע תקווה כי למקצועות הטכנולוגיים אכן יוענק הבונוס המירבי. את ההחלטה הקודמת של ור"ה, שבמסגרתה לא נכללו מקצועות אלו ברשימה, הוא מכנה "החלטה אומללה". לדבריו, נוצר מצב אבסורדי, שבו פועל משה"ח לקידום החינוך הטכנולוגי ומקצה למטרה זו משאבים אדירים מחד, אך מאידך מוביל החלטה שתגרום לצמצום הבחירה של התלמידים במגמות הטכנולוגיות. "ללא עידוד, אין שום סיבה לבני נוער לבחור ללימוד שמונה יחידות באלקטרוניקה, הנדסה או מחשבים, שבהם טמון העתיד של המדינה", אומר פלג.

היום, יום ה', יתכנס ור"ה – ועד ראשי האוניברסיטאות, כדי להחליט מהם מקצועות הלימוד בבחינות הבגרות, שלהם יוענק בונוס בקבלה למוסדות להשכלה גבוהה. עד כה הוענק הבונוס המירבי לכל מקצועות הבגרות ברמת חמש יחידות לימוד. למקצועות ברמת ארבע יחידות לימוד ניתן בונוס קטן יותר. ור"ה החליט לאחרונה לצמצם מאוד את מספר המקצועות ברמה מורחבת בתעודת הבגרות, שעבורם מוענק הבונוס. מהלך זה נתמך על ידי יו"ר המזכירות הפדגוגית היוצא, ד"ר צבי צמרת, בהתאם ליעד שהציב שר החינוך, גדעון סער, לצמצם ב-25% את מקצועות הבחירה לבגרות. ביטול הבונוס בקבלה לאוניברסיטאות, נתפס כצעד לצמצום מקצועות הבחירה. ההנחה היא שהתלמידים יעדיפו ללמוד לבגרות מקצועות שיעניקו להם את הבונוס.

הרשימה המקורית של מקצועות הלימוד שלהם יוענק הבונוס, שגיבש ור"ה, כללה רק את המקצועות; מתמטיקה, אנגלית, היסטוריה, ספרות, תנ"ך, פיזיקה, כימיה וביולוגיה. אנשי חינוך ואקדמיה רבים, גם בתוך מטה משה"ח, טענו כי ההחלטה של ור"ה תחליש מקצועות לימוד חשובים רבים שלא נכללו ברשימה. במיוחד הושמעה ביקורת על אי-הכללתם ברשימה של מקצועות טכנולוגיים, כמו מדעי המחשב ואלקטרוניקה. לקו לחינוך נודע, כי על פי המלצת משה"ח, יחליט כנראה ור"ה

האקדמיה הלאומית למדעים תסייע למשה"ח לשלב את התקשוב בפדגוגיה

הטכנולוגיה בפדגוגיה על ידי משה"ח וגופים המפתחים תוכניות לימודים מתוקשבות. בכנס השתתפו אנשי חינוך ואקדמיה בכירים, בהם חתן פרס נובל לכימיה, פרופ' דני שכטמן, יו"ר המזכירות הפדגוגית לשעבר, פרופ' ענת זוהר, וראש מינהל מדע וטכנולוגיה במשה"ח, ד"ר עופר רימון.

בתוכנית הלאומית להתאמת מערכת החינוך למאה ה-21 יושקעו עד סוף שנת 2012 460 מיליון ש"ח. ביצוע התוכנית התמקד עד כה בעיקר בהתקנת כלים טכנולוגיים בכיתות. בחודשים האחרונים החל משה"ח לפעול גם לעידוד תוכניות ומיזמים לשילוב הטכנולוגיה בפדגוגיה. ברקע מעיב כישלוננו של הניסיון הקודם לשילוב התקשוב בתהליך ההוראה – למידה במערכת החינוך, שהתקיים בשנות ה-90. מינהל מדע וטכנולוגיה במשה"ח פרסם לאחרונה קול קורא למורים, לפתח יחידות לימוד מתוקשבות ולהעבירן למשה"ח. בנוסף, פורסם תקן לפיתוח ספרי לימוד דיגיטליים.

במסגרת הסיוע למשה"ח בהטמעת התקשוב במערכת החינוך, תבדוק היוזמה למחקר יישומי בחינוך, בין היתר, דרכים להגברת המצוינות בחינוך תוך שימוש בטכנולוגיות מידע.

(המשך בעמ' 2)

"הטכנולוגיה לא באמת נמצאת בכיתות בישראל", כך טען הפדגוג הראשי של חברת מערכות הלמידה המתוקשבות, "עת הדעת", דובי וייס, בכנס בנושא "פדגוגיה בעידן החינוך". את הכנס ערכה בשבוע שעבר בהרצליה היוזמה למחקר יישומי בחינוך, באקדמיה הלאומית למדעים. חברת עת הדעת מספקת בחינים לבתיה"ס היסודיים בישראל מערכות למידה מתוקשבות במתמטיקה, גאומטריה, עברית ואנגלית. לטענת וייס, במערכת החינוך הוטמעו לאחרונה כלים טכנולוגיים, כמו מסכים ומקרנים המחברים למחשב נייד, שמשתמשים בהם במשך 10 דקות בלבד בממוצע בשיעור. לטענתו, המורים אינם מפעילים את התלמידים באמצעות הטכנולוגיה.

וייס סבור, כי בעשר השנים הבאות, "המורה המצוי" לא יצליח לשלב מגוון טכנולוגיות ואפליקציות בצורה מעשית בהוראה. לדבריו; "יש סכנה גדולה שנעשה כנסים, נפעיל פיילוטס, ובעוד חמש שנים נמדוד ונגלה שהשימוש בטכנולוגיה רק שיבש את הפדגוגיה במערכת החינוך".

הכנס נערך בעקבות פנייה של משה"ח ליוזמה למחקר יישומי בחינוך, לסייע לו בהתאמת מערכת החינוך למאה ה-21. בכנס הוצגה סקירה על מה שנעשה עד כה במערכת החינוך לשילוב

האקדמיה הלאומית למדעים תסייע למשה"ח לשלב את התקשוב בפדגוגיה

(המשך מעמ' 1)

ביוזמה למחקר יישומי בחינוך מציינים, כי לתקשוב יתרונות פוטנציאליים מובנים לשיפור ההוראה, כמו; היכולת להתאים את ההוראה לתלמיד, משוב בזמן אמת, הגברת מעורבות התלמידים, חינוך לעבודת צוות והקניית מיומנויות. עם זאת, למרות השקעות עתק בתחום זה, אין נוסחת קסם, ויש לעמול קשה כדי שתוכנית התקשוב אכן תצליח.

פרופ' זוהר אמרה בכנס, כי למרות שהפדגוגיה קובעת את איכות החינוך, היא אינה עולה כמעט בדיון הציבורי סביב נושאים חינוכיים. לדבריה, עידן המידע והתקשוב במערכת החינוך פותח פתח להזדמנויות חסרות תקדים, אך המימוש של פוטנציאל התקשוב אינו מובן מאליו. "מערכות חינוך בעולם רוויות בניסיונות עצובים של שימוש בטכנולוגיה, שתועלתם מוטלת בספק. המפתח לכך שעידן המידע ומדיניות התקשוב בישראל אכן יממשו את הפוטנציאל הגלום בהם, טמון בפדגוגיה ובשילובה בבתי"ס", אמרה פרופ' זוהר.

ראש מינהל מדע וטכנולוגיה סקר בכנס את הפעולות שנעשו עד כה במסגרת התוכנית להתאמת מערכת החינוך למאה ה-21. לדבריו, התוכנית החלה בהקמת התשתיות, ואחר כך בתכנים דיגיטאליים והתאמתם לתוכנית הלימודים. לדבריו ד"ר רימון, לב התוכנית הוא הפיתוח המקצועי של עובדי ההוראה, כדי שיידעו לנצל את יתרונות התקשוב. "תשומות-ביצוע-תפוקות-תוצאות - זאת הטרימינולוגיה שלנו", אמר ד"ר רימון. מנכ"ל קרן טראמפ, קרן פילנתרופית חדשה העוסקת בשיפור החינוך, אלי הורוביץ, אמר בכנס, כי הטכנולוגיה נמצאת עדיין מחוץ לכיתה בישראל. עם זאת, לדבריו, ישראל היא מעצמת היי-טק, שבה ארגונים רבים הפועלים ללא מטרות רווח, היכולים לפתח מוצרים המתאימים לצורכי ביה"ס. לדבריו; "זהו יתרון גדול שאין בשום מקום אחר בעולם".

בכנס הרצו נציגים מהרשות הטכנולוגיות אורט ועמל, ומהגופים העיקריים המפתחים כיום תוכניות לימודים

מתוקשבות בישראל - סנונית, מטח ועת הדעת. מנהל יחידת פיתוח האינטרנט באורט ישראל, שרון גרינברג, אמר בכנס, כי באורט כבר הועברה חלק מפעילות פיתוח התכנים הלימודיים המתוקשבים למורים בשטח. במסגרת זו כ-200 מורים פיתחו יחידות לימוד מתוקשבות. לדבריו, הרשת מעניקה למורים תמיכה בתכנות ובעיצוב התכנים שפיתחו. גרינברג הודיע, כי בימים אלו מתכננת רשת אורט הקמת בית ספר חדש שייקרא, "בית ספר יוצר עתיד", שיוקם בגוש דן. המבנה הפיזי והארגוני של ביה"ס יותאם למיומנויות הנדרשות במאה ה-21. מדובר בבי"ס הדומה ל"ביה"ס של המחר", שהקימה חברת מיקרוסופט בפלידלפיה לפני כחמש שנים.

מנכ"לית מטח, גילה בן הר, אמרה בכנס, כי יש להתאים את הפדגוגיה לעולם המתקשב. לדבריה, בעולם המתקשב נעשה שימוש בטקסט המנוסח בתמציתיות ומאפשר קישורים והמחשות. בן הר טענה, כי בעידן התקשוב הוודאו הופך לכלי מרכזי בהוראה כמעט כמו העט והדף. כך, לדוגמה, חל שינוי גדול בלימוד המקרא באמצעות מערכת מקראנט, שפותחה על ידי מטח בשיתוף עם חברת סנונית ומשה"ח, במימון קרן אביחי. כיום, למשל, התלמיד יכול לקיים סיור וירטואלי עם הסטנדאפיסט גיל קופטש בעין דור, בעקבות המלך שאול, במקום לקרוא עליו מהטקסט היבש.

לדברי מנהלת מחלקת הפיתוח הפדגוגי של עמותת סנונית, שרית ברזילי, מה שחסר כיום במערכת החינוך הוא קהילת מורים ארצית מקוונת ומשתפת. כמו כן חסרים למורים כלים שיאפשרו להם לקחת חומרים שפיתחו מורים אחרים, ולשדרג אותם או להתאימם לרמת הכיתה שהם מלמדים. לדבריה, בגלל המחסור בכלים וידע גם התכנים המתוקשבים, שמפתחים כיום מורים, אינם אינטראקטיביים, בניגוד לתכנים המתוקשבים שהתלמידים רגילים אליהם מהאינטרנט.

כדאי לדעת

■ גאווה ישראלית; הרצאות על מיטב ההמצאות הישראליות - מחפשים הרצאה מדליקה לבית הספר המשלבת ציונות, מדעים

גאווה ישראלית
על חדשנות, יצירה והבלחה
www.israeli.org.il

והומור? "גאווה ישראלית" זו ההרצאה שבבילכם! בהרצאה מוצגים מיטב ההמצאות של מוחות ארצנו, ששינו את פני העולם. שערי הטכנולוגיה, הרפואה, החקלאות והצבא נפתחים לעיני התלמידים וחושפים עולמות מרתקים. החל מהדיסק-און-קי, דרך הטפטפות ועד גולת המצלמה המשדרת תמונות מתוך מערכת העיכול! בהרצאות משולבות המצאות ותיקות אל מול המצאות חדשות, תוך הדגמת המוצרים עצמם בשילוב סרטונים, מוזיקה...! הרבה הומור.

מדור פרסומי

להזמנות; טל' - 03-9702453 ובאתר - www.israeli.org.il

■ יונייטד טורס; שירותי הסעות וטיולים - יונייטד טורס הינה אחת מחברות ההסעות הוותיקות והגדולות ביותר בישראל. ברשות החברה כ-130 אוטובוסים חדישים. החברה מספקת שירותים לגופים מוסדיים וממשלתיים, עירוניים, ושירותי טיולים לבתי הספר. ליונייטד טורס קצין בטיחות שמאשר את תקינות האוטובוסים לפני יציאתם, נהגים מקצועיים ומיומנים, מדריכי טיולים מוסמכים, מנוסים ומקצועיים. השירות ניתן 24 שעות ביממה, כולל שישי ושבט.

להזמנות; טל' - 03-6173313/25 פקס' - 03-5785232 ובאתר - http://www.unitedtours.co.il

יעוץ למורים מנהלים וועדים

הזכויות שלך צריכות בדיקה תקופתית אצל עיריית זהבי

האם הינכם מודעים לכל הזכויות להן הינכם זכאים? מה הן הזכויות המגיעות לכם ביציאה לפנסיה? לא תמיד אפשר לממש מחר את מה שמגיע לכם היום - אז למה לחכות? באווירה נינוחה

פגישה ושכרה בצידה

יעוץ מקצועי עדכני ודיסקרטי

הינכם מוזמנים:

- לייעוץ לקראת פרישה.
- לייעוץ בנושאי שנת שבתון.
- לבדיקה רגילה של רכיבי שכר וזכויות.
- לייעוץ בנושאי מחלות ו/או

עיקרי נושאי הייעוץ:

- פנסיה.
- כדאיות פרישה מעבודה.
- תכנון הקריירה.
- ייעוץ והכוונה בעזיבת מערכת החינוך.
- הדרכה וליווני במו"מ מול מעסיקים.
- פיצויי פיטורין.
- בדיקת השכר ומרכיביו.
- גמולים.

לשבתון יוצאים בדאש שקט
09-9542108

מסמך; מועד החורף של בחינות הבגרות תורם בעיקר לתלמידים מהשכבות הבינוניות והנמוכות

השונים. מהמסמך עולה, כי במרבית המקצועות היו הישגי התלמידים שניגשו לשני המועדים גבוהים יותר במועד החורף. כך, למשל, היה הציון הממוצע של התלמידים בבחינת הבגרות במתמטיקה במועד החורף 66.54, לעומת הציון הממוצע 57.87 במועד הקיץ שלפניו. באנגלית היה הציון הממוצע במועד החורף 75.49, לעומת 72.28 במועד הקיץ. בעברית לתלמידי בתי"ס במגזר הערבי היה הציון הממוצע במועד החורף 74.87 לעומת 64.87 במועד הקיץ. ממצא נוסף הוא, שמרבית התלמידים שנבחנו אשתקד בבחינות בגרות במועד החורף, מתגוררים ברשויות מקומיות המשתייכות לרמה החברתית-כלכלית בינונית או נמוכה (אשכולות 3-6). לתלמידים אלו מאפשרים המבחנים במועד החורף לצמצם פערים מול התלמידים מהרמות החברתיות-כלכליות הגבוהות. מחברי המסמך מציינים, כי מנתונים אלו אפשר ללמוד שישנו צורך ממשי של התלמידים במועד החורף.

מועד החורף של בחינות הבגרות בכל מקצועות החובה, הונהג במערכת החינוך לפני 10 שנים. מסמך שחיבר לאחרונה מרכז המידע והמחקר של הכנסת, בדק את תרומתו של מועד החורף למערכת החינוך. במסמך מצוין, כי משה"ח ותוצאות מחקרים, מעידים על כמה יתרונות של בחינות הבגרות במועד החורף. היתרונות הם; מתן הזדמנות נוספת לתלמידים לשפר את הישגיהם בבחינות הבגרות, סיוע למורים במיקוד הלמידה והקטנת עומס הבחינות במועד הקיץ. המתנגדים למועד החורף טוענים, בין היתר, כי הלימודים של התלמידים הנבחרים במועד החורף בשאר המקצועות נפגעים.

אשתקד ניגשו לבחינה אחת לפחות במועד החורף 114,391 תלמידים, שהם 64% מכלל תלמידי כיתות ו"א ו-י"ב בבתי"ס שבהם מתקיימות בחינות הבגרות. במסמך הושוּו ציוני התלמידים במבחנים בשני המועדים במקצועות

דו"ח ביניים; על מה התלוננו ההורים בתחילת שנת הלימודים?

מנקיטת הליכים משפטיים כנגדם. 39 תלונות היו של הורים לתלמידים בחינוך המיוחד. בסיכום מצוין, כי בפניות אלו הוצגה תמונה קשה של חוסר היערכות מתאימה של מערכת החינוך לתלמידים הן בבתי"ס לחינוך מיוחד והן בבתי"ס רגילים, שבהם משולבים תלמידי חינוך מיוחד. מהפניות ניתן היה ללמוד על היעדר מסגרות חינוכיות מתאימות לתלמידים בעלי לקויות למידה ברמות שונות, קיום בעיות נגישות בבתי"ס שבהם שולבו, ומחסור בצוות מסייע, כמו סייעות רפואיות. 39 תלונות היו בנוגע למימון ההסעות למוסדות החינוך. תלונות אלו טופלו מול הרשויות המקומיות.

תנועת "הכל חינוך" הפעילה מסוף חודש אוגוסט ועד אמצע חודש ספטמבר האחרון מוקד פניות שעסק בתלונות של הורים לתלמידים. המוקד הופעל בשיתוף עם הקליניקה למשפט ומדיניות חינוך באוניברסיטת חיפה, הקליניקה לזכויות תלמידים בעלי מוגבלויות באוניברסיטת בר אילן, עמותת טבקה ומשרדי עורכי הדין ברנע ובן-שחר. במהלך התקופה שבה פעל המוקד התקבלו 437 תלונות, שנבדקו על ידי משפטיים. לאחרונה פרסמה התנועה סיכום של הפעילות.

על פי הסיכום, חלק ניכר מהתלונות, 114 במספר, היו בנוגע לחריגות מהמותר בחוזרי המנכ"ל לגבי גביית תשלומי ההורים לבתי"ס. מהסיכום עולה, כי התלונות בנושא זה היו מהחינוך הממלכתי, החינוך הממלכתי-דתי, החינוך המיוחד ובתי"ס חרדיים, המתוקצבים במלואם על ידי המדינה. 34 מהתלונות נמצאו כלא מוצדקות. בטיפול בתלונות אלו התברר, שתשלומי ההורים שנדרשו עמדו בדרישות המקסימום של חוזרי מנכ"ל. עם זאת מצוין בסיכום, כי חלק ניכר מהתלונות הלא מוצדקות נבעו מכך שבתי"ס לא הבהירו היטב או לא הבהירו כלל להורים את ההבדלים בין תשלומי החובה ותשלומי הרשות, למשל תשלומי "רכישה מרצון" או תשלומים עבור תל"ן - תוכנית לימודים נוספת.

במסמך מצוין עוד, כי האישור שמעניק משה"ח לבתי"ס בחינוך הממלכתי-דתי לגבות עד 5,000 ש"ח בשנה עבור לימודים תורניים, הופך בתי"ס רבים במגזר זה לבלתי נגישים לתלמידים ממשפחות חסרות אמצעים. תנועת הכל חינוך שוקלת בימים אלו לערוך בירור לגבי חוקיות חוזר המנכ"ל המתיר את הגבייה הזו, והלימתו לחוק חינוך חנם. 58 מהתלונות שהתקבלו במוקד היו בנוגע לאי-קבלת תלמידים למוסדות חינוך מסיבות שונות. הורים התלוננו, למשל, על אי-רישום תלמידים לזרם החינוך שאותו ביקשו, אי-רישום תלמידים תושבים חדשים ברשות המקומית ועל רישום לא שיוזני.

45 מהתלונות היו בנוגע למיונים בקבלה לבתי"ס והרחקת תלמידים חלשים בעקבותיהם, למרות האיסור על כך בחוזר מנכ"ל. מהסיכום עולה, כי מיונים כאלו התקיימו בעיקר בתיכונים שבהם שיעור הזכאות לבגרות איכותית גבוה, אך גם בחטיבות גיל נמוכות יותר. בתי"ס או הרשויות המקומיות שערכו מיונים, הפנו בדרך כלל תלמידים חלשים לבתי"ס טכנולוגיים או מקצועיים.

36 תלונות עסקו באפליה על רקע דתי, עדתי או גזעי, בקבלה למוסדות חינוך. מרבית התלונות התייחסו לאי קבלת תלמידים ממוצא מזרחי לבתי"ס בחינוך החרדי בירושלים ובאזור. בסיכום מצוין, כי הפניות למוסדות החינוך של אנשי הקליניקות המשפטיות הועילו בחלק מהמקרים והובילו לקבלת התלמידים, בעיקר בשל חשש המוסדות

כדאי לדעת

■ החוויה האולימפית; שיא חדש של כיף - חוויה אינטראקטיבית, רב חושית, הלוקחת את המבקר למסע בן חמש טבעות, אל רגעי השיא של המשחקים האולימפיים ואל הרוח האולימפית של מצוינות, כוח רצון, התמדה ושאפה מתמדת להגיע מהר יותר, גבוה יותר וחזק יותר. טבעת התהילה, הטבעת ההיסטורית, הטבעת הישראלית, טבעת העתיד וטבעת ההתנסות - מועברות בצורה מרתקת ובאמצעים חדשניים בתוך אולמות ייחודיים ומלאים באפקטים.

החוויה האולימפית הוקמה במטרה להנחיל בקרב המבקרים את הערכים האולימפיים - הזכות לחלום והחובה לנסות ולהגשים את החלומות, הדבקות במטרה והשאפה המתמדת למצוינות.

כתובת; הבניין האולימפי, רחוב שטרית 6, הדר יוסף, תל אביב לפרטים נוספים; טל' - 03-7955900 דוא"ל - olympicE@nocil.co.il ובאתר - http://www.olympic.one.co.il/Olympic/Sites.aspx?siteid=2

■ רונית ולפר; מאבחנת דיסקטית ומתווכת למידה באמצעות העשרה אינסטרומנטלית וצילום - העשרה אינסטרומנטלית היא תוכנית מאתגרת לקידום כושר הלמידה ויצירת תהליכי שינוי. תוכנית העבודה נבנית על סמך אבחון דינאמי, המאפשר את הערכת יכולת הלמידה, וחוקר את תהליכי הלמידה תוך כדי התרחשותה.

התוכנית מתאימה לילדים ובני נוער החל מגיל שבע ופעילות הצילום - החל מגיל חמש. לפרטים נוספים; טל' 050-7818816, 04-8580581

■ בחיפה; תוכנית לימודים חדשה לפיתוח הכתיבה והרטוריקה – בשני בתי"ס בחיפה החלה לאחרונה לפעול תוכנית לימודים לפיתוח יכולת הכתיבה האישית, המדעית והרטוריקה, בשם "דרך הרוח".

התוכנית תתקיים השנה בכיתה ז' בחטיבת הביניים ליוא-באק, ובכיתה י' בתיכון עירוני א'. מעיריית חיפה נמסר, כי בימים אלה מתקיימים מגעים מתקדמים להפעלת התוכנית גם בבתי"ס אליאנס ובפנימייה הצבאית שליד ביי"ס הריאלי.

תוכנית הלימודים פותחה על ידי תוכנית דרך הרוח באוניברסיטת חיפה, הפועלת לקידום לימודי מדעי הרוח, בשיתוף עם עיריית חיפה. תוכנית הלימודים עתידה להתפרס על פני מספר שנות לימוד ולהקנות לבוגריה שש נקודות זכות אקדמיות באוניברסיטת חיפה. לתוכנית שני חלקים: החלק הראשון יתקיים במסגרת שעת לימודים שבועית נוספת בשיעורי ספרות, במחצית הראשונה של שנת הלימודים, תחת הכותרת "ללמוד את הקול". בחלק זה ילמדו התלמידים לפתח את יכולת הכתיבה האישית והמדעית שלהם. כך, לדוגמה, יעסקו התלמידים במונח "הזמן" בכימיה, היסטוריה וספרות.

במחצית השנייה של שנת הלימודים יפתח החלק השני והאקדמי של התוכנית. במסגרת זו ילמדו התלמידים שתי שעות לימוד שבועיות בלוגיקה, בהנחיית ד"ר רמי גודוביץ', ושתי שעות שבועיות ברטוריקה, בהנחיית ד"ר יוסי בר. שני המרצים הם מאוניברסיטת

השתלמויות

■ הדרכה למורי מדעי הסביבה בנושא קרינה – עמותת מלר"ז – המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום אוויר בישראל, ומפמ"ר מדעי הסביבה, ד"ר אירית שדה, יזמו הדרכה לרכזים ולמורים למדעי הסביבה בנושא הקרינה. עד כה התקיימו במסגרת הפרויקט הדרכות בנצרת ובנתניה. ממלר"ז נמסר, כי בנצרת השתתפו בהדרכה כ-40 רכזים ומורים ובנתניה – כ-25 רכזים ומורים. ההרצאות, המועברות על ידי יו"ר מלר"ז, חיליק רוזנבלום, כוללות הצגת פרויקטים בנושא הקרינה, שבהם עוסקת העמותה. כמו כן מוצגות הצעות לעבודה משותפת בנושא זה עם המורים והתלמידים, בתנאי מעבדה ושטח, לצד עובדי מלר"ז. בנוסף מוצגים בהדרכה הציוד של בודקי הקרינה במלר"ז, כיצד נמדדת קרינה וכיצד משדר ואנטנה מפיצים קרינה. ממלר"ז נמסר, כי ההדרכה היא שלב ראשון בשיתוף הפעולה, שמגבשת העמותה בתחום מדעי הסביבה עם משה"ח ומכון דוידסון לחינוך מדעי במכון ויצמן למדע. בקרוב יתקיימו הדרכות דומות בבאר שבע ובערים נוספות.

■ ביה"ס עורך השתלמויות למורים – ביה"ס היסודי אביחיל, שבמועצה האזורית עמק חפר, פועל בשנים האחרונות כבי"ס ניסויי במסגרת גף ניסויים ויזמות במשה"ח. הניסוי שפיתח צוות המורים בביה"ס הוא מודל בית ספרי בשם "מהגמשה להגשמה". המודל פותח על פי מורשתו החינוכית של יאנוש קורצ'אק. מביה"ס נמסר, כי המודל מאפשר לבטא את כישוריו הייחודיים של כל תלמיד תוך התחשבות בצרכיו ובצורכי החברה. במודל משולבים עקרונות החינוך של קורצ'אק; בחינה מתמדת של המציאות, התמודדות עם ערכים המשלימים זה את זה, כמו כבוד ליחיד לצד כבוד לחברה, חופש לצד מחויבות, זכויות וחובות. בעקבות ההצלחה ביישום המודל, הפך ביה"ס למרכז הפצה של הניסוי לכלל מערכת החינוך. במסגרת זו מציע ביה"ס השנה למנהלי בתי"ס, מורים וגננות, השתלמויות שיחלו בחודש הבא. נושאי ההשתלמויות הם; "חינוך ערכי ברוח מורשתו של קורצ'אק" ו"רגעים חינוכיים". בהשתלמות רגעים חינוכיים יושם דגש על יישומים בפועל של ערכים במסגרות חינוכיות. ההשתלמויות הן של 30 שעות, ומכרות על ידי משה"ח במסגרת אופק חדש. כמו כן מציע ביה"ס

חיפה. חלק זה של התוכנית ימומן על ידי עיריית חיפה ואוניברסיטת חיפה.

■ בוטל המיקוד באחד משאלוני הבגרות במדעי הסביבה – בוטל המיקוד בשאלון הבגרות במדעי הסביבה "מושגים ועקרונות", ברמת שתי יחידות לימוד. כמו כן יצומצם מספר הנושאים שכוללת הבחינה בשאלון זה, החל משנת הלימודים הנוכחית.

במכתב למורים למדעי הסביבה ששיגרה המפמ"רית, ד"ר אירית שדה, היא מציינת כי שיטת המיקוד יצרה מספר בעיות, כמו תכנון רצפי ההוראה שלא על פי שיקולים פדגוגיים-דידקטיים, אלא על בסיס "הימורים לגבי מה יירד השנה במיקוד".

עוד מציינת ד"ר שדה, כי ביטול המיקוד נעשה בעקבות הצעה שהועלתה על ידי מורים מובילים ובהשתלמויות מחוזיות, ליצור גרעין נושאים מחייב בשאלון. הנושאים שעליהם ניתן לוותר יועברו לשאלון השני, ברמת שלוש יחידות לימוד, המתמקד בהתמחות והעמקה במדעי הסביבה.

יש לציין, שהתאגדות המנהלים בבתי"ס העל יסודיים פועלת מזה כשנתיים בקרב המפמ"רים במקצועות השונים, בינתיים ללא הצלחה מרובה, במטרה לבטל את המיקוד לבחינות הבגרות. ראשי התאגדות המנהלים טוענים, כי במקום המיקוד יש לצמצם את מספר הנושאים שאותם לומדים התלמידים במקצועות השונים, מכיוון שהמורים אינם מספיקים ללמד חלק ניכר מהנושאים הרבים כיום.

הדרכות לצוותי בתי"ס בנושא תורתו של קורצ'אק ומפגשים לתלמידים היוצאים למסע לפולין. ביה"ס גם מזמין את עובדי ההוראה לביקור לחשיפה למודל שפיתח, שיתקיים ב-11.11.2011.

מורים בוחרים ביציבות

"מבטחים החדשה", קרן הפנסיה הגדולה במדינה, היא קרן הפנסיה המועדפת על המורים מזה שנים רבות. 800,000 מבטחים, מתוכם 50 אלף מורים, והון צבור של כ-34 מיליארד ש"ח, מעידים יותר מכל על החוסן והיציבות של "מבטחים החדשה", מבית "מנורה מבטחים", הגדול, העוצמה והמקצוענות המוכחים – כל אלה לא משאירים מקום לספק. כשורצים ללכת על יציבות, הולכים על "מבטחים החדשה".

כי היציבות עושה את ההבדל.

www.menoramivt.co.il

מרכז קשרי לקוחות
*9899

אחת מהיצירות של האמן זוהדי קאדרי, המוצבות בבי"ס מקיף אלרסאלה ב' בנחף.

בית הגפן בחיפה ובגלריות ברחבי הארץ. המימון לפרויקט הגיע מתרומות. לדברי קאדרי, ניתנה לו האפשרות לשלב בביה"ס יצירות מופשטות, למרות שבמגזר הערבי אומנות מסוג זה אינה שכיחה, ופופולארית הרבה יותר

■ בירושלים; 94 מהנדסים יעניקו שיעורי תגבור לתלמידי התיכונים – בשבוע שעבר התקיים במוזיאון המדע בירושלים טקס הפתיחה של תוכנית "חושבים חיובי" לשנת תשע"ב. במסגרת התוכנית, המתקיימת זו השנה החמישית, חונכים מהנדסים מחברות היי-טק בהתנדבות תלמידים מתיכונים בירושלים. המהנדסים מעניקים לתלמידים שיעורי תגבור בפיזיקה, מתמטיקה, מחשבים ואנגלית. כל מהנדס חונך עד שלושה תלמידים, ומקיים עמם מפגשים שבועיים קבועים, הנמשכים כשעתיים, במשך שנת הלימודים.

השנה משתתפים בתוכנית 98 תלמידים מהחטיבות העליונות בבתי"ס פסגת זאב, תל"י בית חינוך והמסורת. את התלמידים חונכים 94 מהנדסים מחברות אינטל, N.D.S, ו-Bright Source.

ממנח"י נמסר, כי המהנדסים המשתתפים בתוכנית עברו הדרכה פדגוגית על ידי מנח"י, המלווה את המתנדבים והתלמידים במהלך השנה. החונכות מתבצעת במשרדי החברות בהר חוצבים, כדי לאפשר לתלמידים להכיר את סביבת העבודה בחברות ההיי-טק. כנס פתיחת הפרויקט כלל מפגש של התלמידים עם החונכים וסיורים מודרכים בתערוכות "חדשנות בע"מ" ו"המים" במוזיאון.

■ בכפר נחף; יצירות של אומנות מופשטת שולבו בביה"ס החדש – במבנה החדש של ביה"ס המקיף אלרסאלה ב', במועצה המקומית כפר נחף, נערך בקיץ האחרון מיזם יוצא דופן במערכת החינוך, בשם "הומניזם". במסגרת המיזם שולבו במבנה ביה"ס חלונות ויטראז' בגודל 60 מטר מרובע, ציור קיר גדול ויצירות אומנות נוספות, של האמן הערבי-ישראלי, זוהדי קאדרי. קאדרי, בוגר האקדמיה לאומנות בסאנט פטרסבורג ברוסיה, מתמקד באומנות מופשטת. האמן מציג את עבודתו בתערוכות במוזיאון האיסלם בירושלים,

מחשבים בחינוך

■ תחרות "עמל בשביל ישראל" תעסוק ביזמות חברתית – 80 בתי"ס הרב תחומיים ובתי"ס הטכנולוגים של קבוצת עמל ישתתפו ב-6.12.2011 בשלב א' של התחרות השנתית "עמל בשביל ישראל". בתחרות, המתקיימת זו השנה השלישית, שני שלבים; שלב מתוקשב, המתקיים במעבדות המחשבים בבתי"ס, ושלב המשלב תקשוב ויצאה לשטח, לאחד מהאזורים הסמוכים לשביל ישראל. השלב השני של התחרות יתקיים בינואר 2012. מעמל נמסר, כי התחרות היא אחת הדוגמאות המוצלחות ליישום מיומנויות המאה ה-21 בבתי"ס. כך משולבות בתחרות טכנולוגיות תקשוב כמו האינטרנט, הטלפון הסלולארי ומצלמות וידאו, ומיומנויות כמו עובדה שיתופית וייצוג רב תחומי של הידע. בשלב א' מקבלים התלמידים שורה של משימות לימוד יצירתיות הקשורות לנושא התחרות, למשל לתרגם טקסטים מכתב עברי קדום, או לבשל מאכלים שונים.

בשלב ב' שולח כל ביה"ס נבחרת ובה ארבעה תלמידים ומורה לאזור שנבחר לתחרות. התלמידים שנשארים בכיתות מקבלים משימות וירטואליות, שאותן ניתן לפתור רק בסיוע הנבחרות המסירות בשטח. השנה יהיה נושא התחרות יזמות חברתית. במסגרת הנושא ייחשפו התלמידים לארגוני יזמות חברתית הפועלים למען הקהילה. התלמידים מטלות שונות הקשורות לנושא, כמו הקלטת טקסטים בספריית עיוורים, ביקור בתיאטרון ערבי-יהודי וביקור בתיאטרון גשר, שהוקם למען אנשי תיאטרון יוצאי מדינות חבר העמים. התחרות מתקיימת באמצעות אתר אינטרנט ורשת חברתית שהוקמו במיוחד למטרה זו.

■ יתקיים המחזור הראשון של תוכנית "האקדמיה למורים של גוגל" – ב-21.12.2011 יתקיים המחזור הראשון בישראל של תוכנית "האקדמיה למורים של גוגל", במשרדי החברה בתל אביב. במחזור הראשון של התוכנית ישתתפו כ-50 מורים. את התוכנית עורכת חברת גוגל ישראל, בשיתוף עם רשת אורט ישראל

האומנות הריאליסטית. לדבריו, התלמידים גאים בסביבה האומנותית שבה הם לומדים. כמו כן הפך ביה"ס למוקד לביקורים לסטודנטים לאומנות ומומחי אומנות המגיעים אליו כדי לצפות ביצירות.

■ התלמידים ערכו קטיף תירס למען נזקקים – תלמידי שכבת כיתות ט' בבי"ס העמק המערבי שבקיבוץ יפעת, יצאו בשבוע שעבר לפעילות חקלאית התנדבותית בשדות התירס בנהלל. הפעילות התקיימה במסגרת התוכנית הערכית-קהילתית "שח"ק ירוק", המופעלת בבתי"ס של המינהל לחינוך התיישבותי-פנימייתי. מביה"ס נמסר, כי הפעילות התקיימה בשיתוף עם המחלקה למתנדבים במועצה האזורית עמק יזרעאל ועמותת "לקט ישראל". עוד נמסר, כי התלמידים קטפו כמויות גדולות של תירס, שערך נאמד בכ-24 אלף שקלים. היבול שאספו התלמידים הועבר בחינם, באמצעות עמותת לקט ישראל, לעמותות המחלקות מזון לנזקקים ולבתי תמחוי.

ומטח. מטרת התוכנית היא להעצים את הלמידה באמצעות כלים דיגיטאליים. מדובר בתוכנית בינלאומית של גוגל העולמית, הפועלת בארצות הברית מזה חמש שנים. התוכנית מכשירה עובדי הוראה לשימוש בכלים שפיתחה החברה. במסגרת התוכנית יתנסו המורים בעבודה בסביבה שיתופית. בתוכנית יושם דגש על שימוש בטכנולוגיה למטרות פדגוגיות, בשילוב כלי גוגל השונים. באתר גוגל ישראל מצוין, כי המועמדים הפוטנציאליים לתוכנית הם רכזי תקשוב, ספרנים מבתי"ס, מדריכי מורים ומורים, בעלי להט להוראה וידע בתקשוב ובשימוש בכלי גוגל. מורים שיצטיינו בתוכנית יוכשרו כ"מדריכים מוסמכים של גוגל", ויהיו אחראיים לפיתוח תכנים והעברתם במחזורים הבאים של התוכנית.

■ בשוהם; "מחשב נייד לכל מורה" גם למורי התיכון – בשוהם התקיים השבוע טקס חלוקת מחשבים ניידים ל-110 מורי תיכון שוהם. כידוע עד כה חולקו במערכת החינוך מחשבים ניידים בדרך כלל למורים בחינוך היסודי, במסגרת תוכנית משותפת של קרן אתנה והסתדרות המורים.

אשתקד העניקה מועצת שוהם מחשבים ניידים לכ-160 מורים בבתי"ס היסודיים, ולאחרונה החליטה לממן מחשבים ניידים גם למורי התיכון ביישוב. מהמועצה נמסר, כי היא רואה בפרויקט חלק בלתי נפרד מרפורמת "עוז לתמורה", שיישומה החל השנה בתיכון שוהם. עוד נמסר, כי המחשבים הניידים מתווספים לתשתית המחשוב שהקימה המועצה בתיכון, הכוללת כיתות חכמות, שבהן הותקנו מסכים, מקרני ברקו ומערכות שמע, תשתיות תקשורת וחשמל ולוחות חכמים. עלות הפרויקט מוערכת בכ-400 אלף ש"ח. מאגף החינוך בשוהם נמסר עוד, כי באחד מבתי"ס ביישוב יתקיים בקרוב ניסוי בתוכנית ה"ילקוט דיגיטאלי", שבמסגרתו יינתן מחשב נייד לכל תלמיד.

■ עתיד חינוכי – פורום ראשי הרשויות המקומיות בגליל המזרחי ערך בשבוע שעבר בצפת כנס בשם "בונים יחד עתיד חינוכי בגליל המזרחי". מטרת הכנס – הכרזה על התחלת תהליך אסטרטגי לקידום החינוך באזור. בפורום חברים ראשי היישובים; קצרים, קריית שמונה, צפת, יסוד המעלה, חצור הגלילית, ראש פינה, מטולה, והמועצות האזוריות גולן, גליל עליון, מבואות חרמון, מרום הגליל ועמק הירדן. ממחוז צפון נמסר, כי בשנים אחרונות התפתחה ההבנה כי קיים צורך בגיבוש תוכנית אסטרטגית כוללת לפיתוח אזור הגליל המזרחי. תהליך גיבוש התוכנית ויישומה מלווה על ידי ארגון אלכא – בכירים מובילים חדשנות ציבורית, של ג'וינט ישראל. בתחום החינוך תגובש התוכנית בשיתוף עם משה"ח, במטרה לאגם משאבים ולהקים מערכת חינוך איכותית

מנהלת מחוז צפון, ד"ר אורנה שמחון, עם ראשי רשויות מקומיות מהגליל המזרחי, בכנס שערך פורום ראשי הרשויות בגליל המזרחי.

בגליל המזרחי, שתוכל להתמודד עם אתגרי העתיד. מהמחוז נמסר, כי בכנס הוצג חזון התוכנית, והתקיים מפגש "שולחנות עגולים", בהנחיית מנהלי מחלקות החינוך היישוביים ומנחי אלכא.

מנח"י

■ עובדים זרים – השנה לומדים במערכת החינוך בירושלים 99 ילדי עובדים זרים ופליטים, מהם כ-40 בבת"ס יסודיים והשאר בגני ילדים. על כך נמסר במידעון האגף לחינוך יסודי במנח"י. ילדי העובדים הזרים והפליטים בירושלים, לומדים בעיקר בביה"ס הניסויי ובביה"ס פולה בן גוריון. באגף מעריכים, כי ישנם ילדי עובדים זרים ופליטים שאינם צורכים את שירותי החינוך העירוניים. מדובר, בין היתר, בילדי שהים בלתי חוקיים, החוששים להיתפס. באגף הוקם צוות היגוי עירוני שיעסוק בסוגיה זו, הכולל עובדי חינוך ורווחה מהעירייה ונציגים מארגוני מתנדבים, התנועה ליהדות מתקדמת ונציבות האו"ם לפליטים. צוות

ההיגוי ערך לאחרונה סיור לימודי בתל אביב, במטרה ללמוד כיצד מפעילה העירייה את מסיל"ה – מרכז הסיוע לפליטים ומהגרי עבודה, בביה"ס ביאליק-רוגוזין ובגני ילדים. כמו כן פתח השנה האגף, בשיתוף פעולה עם עמותת "גני חיים", כיתת גן-מכינה, שבה לומדים 22 ילדים מאתיופיה, אריתריאה, הפיליפינים, קונגו וקוריאה. במידעון מצוין, כי האגף לחינוך יסודי במנח"י יפעל ליצור רצף חינוכי עבור התלמידים, בשיתוף עם בתי"ס היסודיים ובהמשך גם עם בתי"ס העל-יסודיים בעיר.

מחוז מרכז

■ הסכם – קבוצת עמל חתמה עם עיריית פתח תקווה על הסכם, שלפיו בתי"ס הרב תחומיים הוותיקים – פתח תקווה א' ופתח תקווה ב' (שנקראו בעבר עמל א' ועמל ב'), יהיו מעתה בתי"ס עירוניים. על כך נמסר מקבוצת עמל. עוד נמסר, כי גולת הכותרת של ההסכם היא, שהעירייה תפנה כעת לשני התיכונים תלמידים כמו לתיכונים העירוניים האחרים. עובדה זו עשויה להגדיל את מספר תלמידי שני התיכונים. טקס החתימה על ההסכם נערך לאחרונה בהשתתפות ראש עיריית פתח תקווה, יצחק אחיון, סגן ראש העיר והממונה על מערכת החינוך, יעקב בן שמחון, מנהל מינהל החינוך, רמי הופנברג, מנכ"ל קבוצת עמל, רוית דום, הסמנכ"ל לפדגוגיה של עמל, ד"ר רונית אשכנזי, ומנהלי שני בתי"ס.

מקבוצת עמל נמסר, כי לאחרונה השקיעה הקבוצה מאות אלפי שקלים בבינוי ושיפוץ בביה"ס הרב תחומי פ"ת א'.

■ גגות אסבסט – בביה"ס הממלכתי-דתי סיני בגן יבנה הוסרו בחופשת סוכות גגות האסבסט בשלושה מבנים. הגגות פורקו בליווי מקצועי של המשרד להגנת הסביבה והוחלפו בגגות רעפים. מהמועצה המקומית נמסר, כי

מבנה בבי"ס סיני לאחר שהוסרו ממנו לוחות האסבסט.

בהחלפת הגגות הושקעו כ-500 אלף ש"ח. גם במוסדות החינוך בראשון לציון הוחלפו לאחרונה כל גגות האזבסט, בהשקעה של 2.5 מיליון ש"ח. במועצת גן יבנה ובעיריית

ראשון לציון מציינים, כי גגות האסבסט שהיו בבתי"ס נמצאו תקינים בבדיקות המשרד להגנת הסביבה, ולא היוו סכנה לתלמידים ולצוות. עם זאת, העדיפו ראשי שני היישובים להחליפם, כפי שגם דרשו התושבים מאז הוצא השימוש באסבסט מחוץ לחוק. יש לציין, כי לפני כשנה ערך משה"ח סקר, שבו נמצא כי ב-360 בתי"ס וגני ילדים עדיין ישנם גגות אסבסט. בעקבות זאת החליט המשרד על מבצע להחלפת כל הגגות בתוך שלוש שנים, ומקצה למטרה זו תקצוב. האסבסט, שבעבר שימש כחומר פופולארי לכיסוי גגות, נמצא במחקרים כגורם למחלות ריאה ולסרטן.

■ חינוך לפסגות – בשבוע שעבר נחנך ברמלה המרכז החדש של עמותת "חינוך לפסגות". העמותה מסייעת לילדים בעלי פוטנציאל לימודי גבוה משכונות מצוקה ומהפריפריה להגיע להישגים גבוהים, באמצעות תגבור לימודי והעצמה. האירוע נערך במעמד שר החינוך, גדעון סער, מנהלת המחוז, ד"ר סולי נתן, יו"ר עמותת חינוך לפסגות, ד"ר שולה רקנאטי, וראש עיריית רמלה, יואל לביא. לפני חודשים אחדים נחנך מרכז דומה גם בלוד.

שר החינוך, גדעון סער, אמר בטקס חנוכת המרכז ברמלה; "דרך המלך לצמצום פערים בחברה עוברת בחינוך. הפערים בחברה הם לא פערים בכישרון – הכישרון נמצא בכל עיר, בכל שכונה ובכל ב"ס. עמותת חינוך לפסגות מחברת את הכישרון של הילדים ובני הנוער עם פעילותה, ומאפשרת להם לממש אותו ולהגיע למצוינות". פתיחת המרכז ברמלה התאפשרה הודות לתרומה של איש העסקים היהודי-מקסיקני, דניאל חוסידימן.

מחוז דרום

■ המשלחת הגדולה ביותר – משלחת ובה 200 תלמידי כיתות י"ב מהתיכונים גולדווטר, רבין ובגין באילת יצאה בשבוע שעבר למסע לפולין. מדובר במשלחת הגדולה ביותר שיצאה מאילת. אל המשלחת הצטרפו כ-20 מורים מלווים והורים. במהלך המסע מבקרים התלמידים בגיטאות ובמחנות ההשמדה. כמו כן נפגשים חברי המשלחת עם בני נוער פולנים. מעיריית אילת נמסר, כי מינהל שח"ק – שירותים חברתיים, חינוך וקהילה, רואה חשיבות רבה ביציאת התלמידים למסע לפולין. העירייה מקצה מדי שנה תקציב למלגות לתלמידים שאין ביכולתן של משפחותיהם לממן את עלות המסע. השנה הקצתה העירייה למעלה מ-70 אלף ש"ח למטרה זו.